

Vychází 1., 10., 20.
každého měsíce o 10.
hodině. Expedicí se
nachází u Roberta
Veita v Nových ale-
jích č. 116.

DALIBOR.

Předplácí se: čtvrtl.
1 zl., půll. 2 zl.,
celor. 4 zl. rak. č.
S poštou: čtvrtl. 1 zl.
15 k., půll. 2 zl. 30 k.,
cel. 4 zl. 60 k. r. č.

Hudební časopis s měsíční notovou přílohou.

Odpovědný redaktor:

Emanuel Meliš.

Nakladatel:

Robert Veit.

Sv. Cecilie.

Legenda.

V lůžku robě v tichém spánku dřímá
krásné jako spadlý s nebe květ;
malku nevyslovná bolest jí má,
když naň vzpírá slzou zvlhlý hled.

Jakby neplakala dobrá máli,
když ten jedináček její něm,
když nemůže srdce city dáti
na jevo tož milým hlaholem?

V pevné víře nyní ruce vzpjala
k Cecilji se modlíc světicí,
by svou svatou pomoc děcku dala,
rosvázala němost děsící.

A tu žena div divoucí zočí! —
Hoch se v loži mile usmívá,
Na ni upne plamenné své oči
„máma“ ústy jeho prochvívá.

* * *

Drahně let již přešlo v bezdno času,
hvězda velká s hochem vzešla v chyši,
neb on stav se mistrem v tónův říši,
duše z těla vábí — kouzlem hlasu.

K. Tábořský.

Slovo o taneční hudbě.

Podává doktor August Ambros.

(Pokračování.)

Tak zvaný „Sehnsuchswalzer“ stal se docela znamenitým a považuje se často ještě za Beethovenovu skladbu na vzdor tomu, že je co op. 9, v seznamu německých tanců Schubertových zaznamenán. Schubert objevuje se zde veskrz co malíř romantický a plný fantasmie. — Schumann dovedl valčíky op. 33 nejnadanějším způsobem vyjádřit. Kde Schubert co pravé Vídenské dítě jásá aneb nestrastně a srdečně se směje, jest bezprostředním předchůdcem něco později vzniklého Strausse, jehožto valčíky předčí Schubertovy v

smyslých rozkoších; co však do poetického a hudebního obsahu jim značně ustoupiti musí. Známkování rytmu, ježto se u pozdějších valčíků téměř výhradně uhozením bassu a dobráním dvou akordů užívalo, nalézá se též i u Schuberta; vačíky jeho op. 18 končí zvláště — vybíhají do eccossaisů.

S Janem Straussem*) (starším) vznikla zlatá doba Vídenského valčíku. Zdálo se, jako by byl někde Oberonův kouzelný roh našel a mu bez vědomí všech lidí ve svém orchestru co corno primo (první roh) troubiti velel. Eccossaisy, polonaisy, francaisy — všechny zmizely před čarovným zvukem Vídenského valčíku, aneb ještě více burácejícího kvapíku — pravý Cortesianův vírný system panoval ve všech tančárnách; tanečníci a tanečnice skákali tak vysoko a otáčeli se tak rychle, že svým vlastním žářem co sněh za úlevy rozptáti, a že i každé se tetelící srdce až k hrdlu buchalo. Strauss stal se pro Vídeň desátou musou aneb lépe, platil více než všech devatero mus dohromady — byl pravým Musagetem**) Vídenským Apollem Kitharidem, podoben jsa Raphaelově Apollu ve Vatikanu, jen že místo Lyry housle v rukou držel. Avšak lidem nedostane prý se zde na zemi nezkaleného štěstí. Brzy vystoupil vedle Strausse mocný soupeř — Lanner***)

*) Strauss Josef, narozen 1804 ve Vídni, znamenitý skladatel valčíků, a čacký ředitel výtečného orchestru složil mnoho skladeb tanečních, kteréžto téměř po celé Evropě obliby došly.

**) Musaget jmeno Apolla, přednosty mus, od nichž jméno toto obdržel. U Řeků ctěn byl co bůh hudby a krásného umění. Musy, jimž předsedal, byly tyto: Erato, musa milostných písní a svaatebních zpěvů, Euterpe, musa umění a hudebních nástrojů, Kalliope, musa hrdinských básní, Klio, musa dějepisu, Melpomene, musa truchloher, Polyhymnia, musa výmluvnosti; jí se připočítá vynalezení lyry, Terpsichora, musa tanečního umění, Thalia, musa veseloher, frašek a žertovných básní, Urania, musa hvězdárství.

***) Lanner Josef, znamenitý taneční skladatel, narozen dne 11. dubna 1801 ve Vídni, kdež jeho otec ru-

— a nyní byla Vídeň uvržena do propasti trapného nepokoje, kdo z obou větším jest. Bianchi a Neri, Montecchi a Capuletti, Guelfové a Gibellini, Straussisté a Lanneristé hrozili Vídeň do nekonečných zmatků uvrhnouti. Na štěstí chopívá se Vídeňan, má-li voliti mezi pečeným bažantem a upečeným jeřábkem (Haselhuhn) důmyslného, zpravodatného prostředku — jí totiž oba. Nápodobně zachovali se Vídeňané při obou valčíkových hrdinách. Zbožnovali oba. Co dioskurové co dvouhvězdí třpytili se oba na Vídenském obzoru. Může se hrubě říci, že rozkoš Vídenského života v oných letech na opojené sebezapomenutí se povýšila. Strausovy valčíky, Nestrojovy frašky, italská opera s Tadolínovou a Marioniovou a vedle těchto Bäuerlových „Theaterzeitung“ — všechno toto známkovalo výhradně Vídeňany. Avšak to jim za zlé nemáme, že měli radost nad Straussem a Lannerem, ale že je přílišnou láskou obsypávali a pro ně na Bethovena, Schuberta a jiné zapomínali.

Uplný výraz překypující rozkoše života je v tanečních kusech Strausových. Na rozličné odličnosti (nuance) chudší, avšak může se říci solidnější jsou valčíky Lannera, jenž co do jarosti a jánotu valčíků svého soupeře nedostihl, za to však prostosrdečný národní tón Ländlerů lépe a skutečně výborně naleznouti dovedl. Z jeho Štýrských tanců vane kořený dech Štýrského hornatého lesu. Strauss slaví se tu o mnohem více co skladatel hautevoléeů. Skládal skutečně tance pro dvorní bály (op. 51) a „Hautevolée quadrille,“ (op. 142), v nichžto se všecko hvězdami, brillanty,

kavičkářem byl. Juž v mládí jevil patrnou náklonnost k hudbě, cvičil se na houslích a studoval komposicí bez návodu toliko z theoretických knih. Brzy spojil se s několika stejně smýšlejícími mladíky a utvořil z nich orchestr a hrál cizí a své skladby veřejně. Z tohoto malého orchestru povstal poznamenáhlá úplně obsazený orchestr, jenž se stal magnetem Vídeňských zábavných místností a bůžkem všech tanečníků na veřejných a soukromných plesech. Avšak jeho tance jsou plny živosti a půvabu vlnadné a prostomile co do mladíků interessantní, co do harmonie, rázné co do rytmu a pikantní co do instrumentací. Lanner byl první, jenžto valčík z úzkých mezí vyvedl, jej rozšířil a z něho rádnou uměleckou formu utvořil. Mimo taneční kusy složil Lanner pochody, potpourri, ouverturu k báchoře „der Preis einer Liebesstunde“ a hudbu k jedné pantomii. Počet jeho tištěných komposicí přesahuje 200. Se svým orchestrem konal Lanner několik cest po rakouské říši. Byv zvolen za kapelníka druhého pluku měšťanů a za čestného měšťana Vídně, zemřel dne 14. dubna 1843 v Oberdöblingu blízce Vídně. Celé sídelní město truchlilo nad svým miláčkem, a více než 20000 lidí doprovázelo jeho mrtvolu k hřbitovu.

perlami a očima krásných kontessek (hraběnek) třpytili. Avšak i u něho zaznívá prostosrdečný národní tón, a zajisté sloužilo to skladateli k stejnému zisku, že taneční melodie lidu do sálu vznešených osob uvedl, než aby tančírny předměstské aristokratickými nápěvy byl ušlechtil. Jeho pověst vzrůstala skutečně „ad astra“ (k hvězdám), neboť konal konečně cesty se svým celým orchestrem, a dával náležité koncerty. Patřil-li kdo na řadu mladých dám, ježto při těchto rozjitřujících melodiích tiše seděti musely, uzřel skutečně druhé Tantalovy muka. Pařížané byli tak zaníceni, jako celý svět, ačkoliv měli na Musardu Strausse pro svou potřebu.

První valčíky Strausovy vyšly okolo roku 1830 pod titulem „Täuberlwalzer“ (op. 1). Na to následovaly „Döblinger-Reunionenwalzer“ (op. 2), die „Wiener Carnevalswalzer“ (op. 3), die „Kettenbrückenwalzer“ (op. 4 a 19), a pak dlouhá řada tanců, až konečně poslední valčíky „die Friedensbotenwalzer“ (op. 241), a jeho nejposlednější dílo „die Exeterpolka“ (op. 249) řadu ukončily; načež Strauss r. 1849 zemřel. S ním zašla velká část Vídenského života, neboť Lanner několik let před ním byl pochován. Berouce na něho slušný ohled, nesmíme Vídeňanům zazlíti, že otevřevše hlavní bránu u sv. Štěpána v takové nádheře mrtvolu tam nesli, nesmíme jim to s jakousi trpkostí za zlé bráti, že Mozart bez průvodu do velké obecné jámy nuzáků vložen byl, co zatím hudař valčíků co rek a osvoboditel vlasti slaven jest.

Dostatek fantasmie a svěžesti nápěvů, duchaplných a pikantních tahů žije v nich. — Valčík v dřívějších dobách jednotvárně kolovrátkující stal se tu, — ač v méně ušlechtilém uměleckém způsobu, než u Karla M. Webra a Františka Schuberta, předc jsa té živosti — valčík stal se tu pravým charakterističným kusem. Veselost, pohodlnost, laskavost, sentimentalnost, jadrnost, komičnost, tesklivost a rozpustilost — vše to kejkluje v pestré střídavosti půvabně kolem nás.

K nejlepším pracím Strausovým náležejí vedle juž podotknutých „Hofballtänze“ nazvaných valčíků tak zvané „Charmantwalzer,“ pak „das Leben ein Tanz voll Wagens und Wiegens,“ dále „der schönste Tag in Baden“ (op. 58), „die Alexanderwalzer“ (op. 3), které všechny okolo roku 1832 vyšly.

(Pokračování.)

Černý frak.

Výjev se života.

Ku konci předešlého století žil v hluboké skrytosti mladý talent, jehožto síly teprv se rozvíjely počaly, aby pak v pozdějších dobách nádherně rozkvěty. Nepo-

zorován od znalců nebyl také mladý virtuos i od žádného oceněn, kromě od svého starého mistra, jenž byl skromným členem orchestru při komické opeře v Paříži. Že Adrian — tak se jmenoval mladý umělec — podivení vzbudí, o tom nepochyboval starý jeho mistr, vždyť tak často s velkým zanícením naslýchchal cituplné hře svého mladíka, jenž ho brzy převýšil, ano již v duchu připočítal si část slávy, které se Adrianovi někdy dostane. Jednalo se toliko o to, by se mladíku příležitosti poskytl, by na nějaký vhodný způsob vystoupiti mohl. Konečně naskytla se příležitost: na žádost starého hudebníka dovolil Adrianu předseda divadla, by své složené pokusy při jistém mimořádném koncertu přednesl.

Zprávu tu uvítal Adrian s radostí, s díky a s leknutím. S leknutím! Jak to? Snad nedůvěřoval silám svým? Nikoliv; neboť cítil, že toho, co seč je vykonati, nejen cituplní dilettanti si povšimnou, alebrž i to u znalců účinku se nemine. Nuže, v čem to záleželo? Co mu scházelo? — Černý frak! — „Kde máme vzítí černý frak?“ zvolali náhle oba přátelé.

Než, mistr měl frak — nákladný to kus šatu, jehožto původ ještě k počátku revolucí, která ještě tenkrát nevybouřila, skutečně sahal, a jenž se při mnohé národní slavnosti skvěl; od toho času však s největší péčí od majitele chován byl, a pročež jen při mimořádných příležitostech toho štěstí došel, že ze staré schránky na světlo boží vydán byl.

A jakkoliv kontrabassistu mnoho na tom záleželo, by Adrian vynikl, zakládal si přec na své zásadě „co je mé, a co je tvé“ tak mnoho, že to, co mu náleželo, nikdy rukoum cizím ani na krátký čas nesvěřil. A nyní měl i svůj krásný černý frak, tento svůj oblíbený šat, jež dosud ve vší uctivosti měl, a kafrovým zápachem před moly chránil, tento drahý klenot měl viděti na těle jiného; — nikoliv nad tím se nemohl rozhodnouti.

Konečně zvítězila láska k umění. I zapůjčil oděv pod důtklivým příkazem, by se mu nic nestalo, Adrianovi. Avšak, o nebesa! frak byl přizpůsoben vytylosti kontrabassisty, a mladý umělec byl hubený. Avšak i zde zvítězila láska k umění, a Adrian vzal na sebe černý frak.

O 7. hodinách nacházeli se všichni tři: kontrabassista, Adrian a černý frak v divadle. Laskavá péče o svého černého miláčka, jakož i ouzkoš, zdaž Adrian svou úlohu dobře provede a žádoucího výsledku dosáhne — to byly pocity, které se v prsou starcových střídaly a jež se i zjevně ve všem co dělaljevily. Brzy dával svému chovanci v koutě ještě potřebná naučení, jak svůj kus přednášeti musí, brzy mu předpisoval, jak se k propůjčenému šatu chovati má, ukazujíc mu, jak páže při hraní držeti má, by jeho lokte nemusely nikde

odpočinouti; dával mu současně napomenutí, jakby se jednotvárnosti ve hře vystříhati a se před kapajícím olejem Quinquetní lampy chrániti mohl, přitom zkoušel jednou rukou na klavíru dokonalost akkordů a s druhou stíral prach s límce a rukávů svého černého klenotu. Tu zavznělo troje zaklepání ředitele, a ze všech stran volalo se: „Pánové, do orchestru, do orchestru!“

Důstojný mistr vidí se nucena sestoupiti. Ponejprv musel svého chovance a svůj frak opustiti.

Tenkrát nedávaly se koncerty, jako nyní, na jevišti, nýbrž na proscenium (před jevištěm) před oponou, která se spustila, co zatím doprovázející orchestr dole na svém obyčejném místě se nacházel. Umělci, kteří solo přednášeti měli, a poznenáhla na proscenium vystupovali, museli se namahat, by se mezi oponu a první kulissu dostali. Když nyní řada na Adriana přišla, zkoušel k předu se dotlačiti, jelikož ale tato operací zcela nová pro něho byla, trvalo to několik okamžiků, než tuto nebezpečnou cestu vykonal. Tu zočil kontrabassista, jak milý, černý frak a mastný provaz opony do sebe se pustily, při čemž poctivý frak s nepořízenou odstoupiti musel, obdržev několik nepatrných úhon, které se v dlouhých pruhách na rukávechjevily. Při tomto strašném pohledu nemohl se kontrabassista dole v orchestru více zdržeti, vyskočil, div že hudební pulpit nepřekotil a volal úpěnlivým hlasem: „Adriane! Adriane! dej přec pozor na můj frak!“ Nechci líčiti zahanbení a zmatenost mladého muže v onom okamžiku, kdež všechny zraky četného obecenstva naň obráceny byly, a kdež, poprvé veřejně vystupujíc velké přítomnosti ducha zapotřebí měl. Ostatně trvala zmatenost Adrianova jen několik okamžiků.

Jeho umělecký genius zvítězil, jeho duch povznesl se nad člověka obyčejného, a jeho výborná hra dosáhla téhož výsledku, jakoby se bylo nic nestalo.

Když se koncert ukončil, byl představen Adrian, polit jsa ušlechtilým růměncem a ohlušen potleskem obecenstva, od ředitele divadla knížeti Talleyrandovi, jenž si ho přál poznati. Vzdav mu obyčejnou pochvalu pravil k němu laskavě: „Mladý příteli, dostavte se k mému účetníku, jenž Vám 500 franků vyplatí, za něžto si nový černý šat poříditi račte.“ Neboť o té události fraku starého hudebníka dověděl se pán z Talleyrandů, jenž v loži přítomen byl.

* * *

Triatřidcet let po tomto případu nacházel se kníže Talleyrand, chtě nabyti svého stáří sesláblého zdraví v lázních Hyeresských, kdež na tarase jednoho z nejvznešenějších domů, odkud rozkošná výhlídka na středozemní moře byla, mnoho umělců shromáždil, jimžto onu anekdotu vypravoval toho litujíc, že na tento

pučící talent tenkrát v proudu velkého zaměstnání zapomněl, tak že od té doby ničehož o něm neslyšel.

Tu vystoupil náhle bledý muž se strastnými tahy, a řekl ku knížeti, jenž ho dosud byl nepozoroval: „Vase Jasnosti, onen Adrian jsem já.“

Jak!?

Já sám — Adrian Boieldieu — *).

Talleyrand padl unylému a chorému skladateli oper „Bílá paní a Jan Pařížský“ okolo krku a slzy je polily. Připověděl si, že se často sejdou — avšak několik měsíců na to odpočíval Boieldieu na hřbitově Père Lachaise nedaleko krypty, kdež brzy na to tělesné pozůstatky jeho příznivce pochovány byly.

Em. Zminský.

Jan Křtitel Vaňhal.

Stručný životopis, sděluje Jos. Leop. Zvonář.

(Dokončení.)

Z kostelních skladeb jeho došly zvláště dvě mše: jedna do G malá, druhá do C větší, co do objemu i slohu, značnějšího rozšíření. O této poslední pronáší mnohokrát zmíněný Rochlitz *) následující úvahu: „Mše tato má do sebe tu zvláštnost, že v některých částech obligatní violy použito jest. Jak se z této velmi cenny práce soudit dá, nepozbyl Vaňhal v pozdějších svých letech ani co se ducha, ani co se umění týče, ničeho, spíše v obou ohledech něčeho získal. Myšlenky zde vynikají větší zvláštností, duch, cit a vkus jsou důstojné

*) Boieldieu Adrian F., výtečný skladatel oper, narozen v Rouenu dne 16. prosince 1775 a byl syn statního tajemníka. Vyučiv se sám hudbě cestoval s operní partiturou a 30 franky do Paříže, kdež se vyučováním na pianě živil. Zde ho uvedl Erard, Rode a Méhul do hudebního světa. Jeho romance se damám velice líbily a opera jeho: „Le Dot de Suzette“ došla velké pochvaly. Roku 1800 stal se professorem konservatoria v Paříži. Jsa později žákem Cherubiniho složil operu „Kalif Bagdaský“, jež se v krátkém čase 700krát dávala. Roku 1803 odebral se do Petrohradu a vrátil se r. 1811 opět do Paříže. Na to vystoupil s operou „Jan Pařížský“ a „Le nouveau seigneur“ (Nový milostpán) a došel nesmírné pochvaly. Brzy však ho Rossini zastínil. Když Méhul zemřel, vyšla opět hvězda jeho. Stav se professorem na konservatoriu s 4000 franky, složil r. 1819 operu „Chaprou rouge“, „Le deux nuits“ (Dvě noci), a korunu svých oper „Dame blanche“, (Bílá paní), ježto se dne 10. prosince 1825 poprvé v Paříži dávala a do všech řečí přeložila. Boieldieu zemřel dne 9. října 1834. Jeho srdce přišlo do Rouenu, kde mu pomník vystaven jest.

*) Allgemeine musik. Zeitung 16. Jahrg. 3 čís. 1814.

a práce je mnohem důkladnější, i co do kontrapunktu a fugy, než jak bysme se dle jeho nejlepších symfonií z prvnějších časů nadáli. V celku se dá dílo toto nejlépe s lehčími mšemi od Josefa Haydna, jako jsou číslo první a druhé porovnat; předce jsou ale fugy u Vaňhala provedenější.

Největších zásluh snad si ale vydobyl Vaňhal co paedagogický skladatel. Nikdy nepodal žákům suchoparných kusův, v nichž by jen prsty svou gymnastiku pouze mohli prováděti, bez ohledu na to, zdaž srdce neb mysl učně jimi získá. V každém i sebe menším kousku nalezl něco, co ze říše čisté hudby bylo, a jej v tajná kouzla její zasvěcovalo.

Pisatel životopisu sám se pamatuje dobře na dojem, jaký na něj líbezné variace do Es učinily, když půl léta po tom, co se pianu učiti započal, je od učitele hráti slyšel a jim se naučiti měl. Nejednou se skvěla při hraní jich slza v oku, jejíž příčinu vysvětliti si nemohl.

Jak velké vážnosti a oblíbenosti Vaňhal u svých souvěkých požíval, bylo již praveno; že také nepřátely měl, jest něco docela obyčejného. Při tom však nejhorší to, že přátelé vymizeli a nepřátelé aneb alespoň jejich mínění stále trvají. Dovtípiť se toho možná z následujícího poznamenání, které mnohokrát uvedený Angličan Burney *), hledaje Vaňhala ve Vídni, učinil, pravě: „Stranictví se všady kutí. Pozoroval jsem všady jakési přání, abych žádného umělce neposlechl, aneb alespoň, aby se mi žádný jiný nelíbil, než který se mým přátelům líbí.“

Však ale až doposavad se zde a tam mezi umělci, k nimž náhoda jmeno Vaňhal přivane, a kteříž ostatně velmi malé neb docela žádné známosti uměleckého působení jeho nemají, mnohý nachází, jemuž jmeno toto úsměv vyluzuje, a jej za jakéhos nedouka má. Kdo si práci vezme a jej v jeho dílech stopuje, najde v něm pro onen čas muže velmi vzdělaného, který ne všecko přirozeným vloham ponechal, nýbrž i sám také k tomu se přičinil, že tam dospěl, kam dospěti mu uloženo.

Ať uvažujeme díla jeho co do zpěvu, co do harmonie neb co do formy, potkáváme se všady s vybroušeností, která jen pravému mistru vlastní jest. Komu by se zachtělo výrok ten v pochybnost bráti, nechť se seznámí s kvartetty op. 40, číslo 1, 2, 3 **), která, ačkoliv předposlední periodě náležející, přece i pro náš čas dosti zajímavosti do sebe mají, jestli jen všecken předsudek poodloživše, s úctou, skladateli povinnou, do provedení jich se pustíme.

Co virtuos na piano a housle měl Vaňhal snad mnohého nad sebou; nicméně prozrazují jeho skladby,

*) Tagebuch einer musik. Reise, II. díl. str. 262.

**) Vydaná v Lipsku u Peterse.

že i v technické části umění na vysokém stupni stál, a to zase výše co houslista než pianista. Už podle toho se dá soudit na cvičenost houslistův tehdejších, jak vysoko do aplikatury sahali. V uvedeném koncertě, v kterém Mozart toliko potlesku v Augsburgu dostal, přichází až trojčárkované hes; tedy jeden z nejvyšších tónů, kterými moderní nynější houslisté na posluchačstvo rozhodující útok činíce, vítězství nabývají.

Tak sme poznali a jednoho našeho rodáka a spolu umělce více. Viděli sme ho v mladistvém věku dráhu hudebního umění nastoupiti, a po ní až do skonání věrně kráčet. Byl umělec jak se říká s duší i s tělem. Co však uměleckému jeho životu největší ceny dodává, jest, že jsa umělcem, nezapomněl člověkem býti. Z koncertních sálů ovšem zmizely jeho tak oblíbené symfonie, místa na pianě u žákův zaujali jiní ač méně hodní rekové; žije však až doposavad v mnohém kruhu hudby-milovných přátel a v mnohém chrámu Páně vlasti naší; vždycky však žíti bude v dějinách hudebního umění, ani mezi mnohými povoláními jeden z málo vyvolených byl.

Jan Zach.

Novella ze života českého hudebníka.

(Pokračování.)

„A toho se také dopídíš,“ pravil Volf. „Tuším, že se dočkám toho času, kde jmeno tvé se mezi prvními skladateli skvíti bude.“

„Nedočkáš se brachu, nedočkáš!“ prohodil Zach oči sklopiv, „mám jakés temné tušení v sobě, že se mi nic nepovede. Jen pak se podívej, kterak mne naši hudebníci nenávidí a v posměch uvádějí od těch dob, co zaslechli, že jsem se na skládání mše odvážil. Uhlídáš, že se mi všecko pokazí. Vyčítají mi mou mladost a nazývají mne opovážlivým nedoukem. Inu můj Bože! však se žádný nenarodil Palestrinou, alebrž teprv časem se jím stal, a co se mladosti týče, tuť se každým dnem lepším, stáváje se starším.“

Volf se dal do smíchu.

„Nech je mluvit a piš — však oni umlknou. Jak daleko dospělo tvé requiem?“

„Nevalně,“ odvece Zach, „prozatím ale jsem toto dies irae ukončil.“

Vytáhl pak z ouložku svou skladbu a podal ji Volfovi. Ten ji s napnutou pozorností prohlížel.

Zach mezi tím se mlčky po komnatce přítelově obzíral. Příjemný to pokojík, nevelký ale čistě a vkusně uspořádaný. Obydlí zajisté svědčilo, že mladý obyvatel s nouzí nebojuje. Bylo tam všeho pohodlí, jakéhož si mladý umělec jen přátí může.

Volf byl syn zámožných rodičů, jež ho nadevše

milovali, a nedopustili, aby syn v cizině s nedostatky zápasil.

Poznav Volf nadání a vůbec cenu Zachovu nebyl mu přítelem pouze dle jmena, ale i dle skutku, a přispíval mu materiálně, jakož tento zase uměním svým naň působil. Oba byli mladi, oba ještě v sobě pěstovali nejkrásnější naděje pro budoucnost.

Zach již rozličné menší hudební kusy byl složil, jež se s vděkem přijali a odvážil se i na větší skladbu, totiž na mši. Každou hotovou částku sdělil příteli svému, rozohňuje tím zápal jeho pro umění a vzbuzuje v něm chuf k podobnému činění. Volf se okusil, složiv dosti zdařilý koncertní kus na housle, jež spolu se skladbami přítelovými rodičům svým do Mohuče poslal, aby tím nejen své vlastní pokroky osvědčil, alebrž i dokázal, s kým v Praze obcuje.

Odpověď z Mohuče nedala dlouho na se čekatí.

„Bratře!“ zvolal Volf, „nyní jsme kryti na všechny časy. Kníže Mohučský, jak mi matka píše, jest nejen velikým milovníkem hudby, alebrž i horlivým podporovatelem hudebníků. Tvé skladby se mu do rukou dostaly a přeje si, abys u něho službu přijal. Stal bys se zajisté kapelním mistrem a prost všech starostí bys světu ukázati mohl, seč jsi!“

„Nezapomeň,“ odvece Zach, „že jsem Čech, a že nesluší synovi opustiti matičku vlast. Jsou-li ve mně skutečně jakés vlohy, tedy povinnost v sobě cítím, jich ku prospěchu vlasti použiti.“

„Ale jdi!“ rozhorlil se Volf, „vlast umělcova jest širý svět a praví krajané jeho jsou všickni lidé, kteří se k umění přiznávají. Věř mi Jene, nestaneš se žádný doma prorokem. Dějiny lidstva tě poučí, že nejznatnější talenty teprv v cizině zaslouženého uznání došly, jež se jim ve vlasti nepřálo a nedostalo.“

„U nás jináče!“ pravil Zach. „Možná, že v jiných oborech účastenství krajanů mých se neobjevuje; leč hudba bratře jest u nás domovem a hudebník se u nás neztratí.“

„Nevím, nevím, zdali tě naděje tvá nezklame. Pro zatím není ještě nic ztraceno. Cestu k nám máš povždy otevřenou, a kdybys časem jiného, nemilého přesvědčení nabyl a Praha tě zklamala, hledej v Mohuči přítulku a najdeš jej.“

„To se snad dosti brzo rozhodne,“ pravil Zach. „Vždyť víš, že jsem zadal o místo zemřelého varhaníka u sv. Víta na zámku. V několika týdnech se zavedou zkoušky a nebojím se, že bych neobstál!“

„Ach zkoušky! ty nic nerozhodnou, kde koterie panují!“ zvolal Volf.

(Pokračování.)

F E U I L L E T O N .

Z Prahy.

Opera. Die sicilianische Vesper. (Siciliánské Nešpory), velká opera v 5 dějstvích, hudba od Verdiho. Děj této opery, k nížto Scribe a Duveyrier text byli napsali, je následující: Sbory francouzských a sicilíánských vojinů baví se zpěvem v Palermě okolo r. 1282 právě na výroční den, kde Konradin a jeho přítel Bedřich, bratr Heleny Rakouské, rozkazem Montforta, místodržitele Sicilie, odpraven jest. Helena modlí se za něho a přísahá, že smrt bratra svého pomstí. Robert, francouzský voják, vidí na blízku Ninettu, služku Heleny a nutí ji, by nějakou píseň zapěla. Ninetta zpívá o lodi ku propasti se chýlící, jižto možná zmužilostí a odvážlivostí od ztroskotání osvobodit. Je to narážka na vlast její. Na to následuje zpěv Sicilianů a Francouzů. Tu přiblíží se mladý Sicilian Jindřich Nota k Heleně, vypravujíc jí, že ho soudcové z vězení propustili. Montfort ho zočí, ptá se ho na jeho rodinné záležitosti a nabízí mu službu ve francouzském vojsku, čehož Jindřich nepřijme. Montfort vida, že s ním nic nesvede, velí mu, by stranil se Heleny, sice že ho zastihne hněv jeho; avšak Jindřich i v to nesvolí (1. dějství). Jan Procida, sicilský lékař, navrátiv se do své otčiny vítá Palermu a slibuje vlast svou osvobodit. I pošle k Jindřichu a Heleně, kteřížto se k němu dostaví. Procida sdílí jim svůj plán a žádá pomocníka, jež v Jindřichu najde. Helena děkuje za tuto obětavost. Toho okamžiku užije Jindřich, a vyjeví Heleně na kolenou lásku svou. Ona ho vyslyší a praví, že bude jeho chotí, pakli pomstí smrt jejího bratra. On jí přísahá. Tu objeví se Bethune, francouzský důstojník, přinášeje Jindřichu rozkaz, že má k místodržiteli přijíti. Jindřich však tomu vzdoruje, a však je mocí odveden. Procida ptá se, co se stalo. Helena mu vše vypravuje, avšak v tom přichází lid a nyní započne tanec, neboť se má svatba dvanácti dívek slaviti. Francouzským vojinům líbí se dívky tyto. Procida zoče to, přemlouvá je, by je snoubencům odejmuli, což se také stane. Tímto činem rozvzteklí se Siciliani a úmysl Procidy, by se lid zbouřil, se podaří. Náhle viděti jest lodku se společností, ježto jede k slavnému plesu místodržitele (2. dějství). Montfort nachází se ve svém paláci, a obdrží od neznámé ruky psaní, v němž se mu sděluje, že Jindřich Nota je synem jeho. Tu přichází Bethune a vypravuje, že musel Jindřicha mocí do paláce přivesti, Montfort velí, by se Jindřichu ta největší čest prokázala. Jindřich se té dvornosti diví; avšak tu ukáže Montfort psaní matčino, z něhož Jindřich pozná, že je synem místodržitele Montforta. Jaké to překvapení pro něho! Helena je proň stracena. Jindřich nehlásí se k otcí svému. Montfort ho přemlouvá tak dlouho, až mu do náruče padne. Tu povstane proměna. V paláci provozuje se tanec „Čtyry roční počasí.“ Po ukončeném tanci přiblíží se k Jindřichu Helena a lékař. Procida domnívá se, že za svou vzdorovitost pykati musí. Mezi tím, co se všichni pospolu radí, přijde Montfort. Jindřich varuje otce, by se odstranil, jelikož zrada naň dýku chystá. Montfort tomu nevěří, a zůstane. Tu vyskočí Procida, křiče: „Zabite ho.“ Jindřich však zpiklence zadrží. Montfort káže všechny, kteří na prsou znamení nosí, uchopit. Procida, Helena a Siciliani klnou

Jindřichu (3. dějství). Jindřich je samotný, a viní sám sebe. Přiblíživ se k vězení, kdež piklenci uzavřeni jsou, naslýchá. Přišel k Heleně omlouvá svůj čin, avšak Helena ho proklíná. Tu jí Jindřich sděluje, že Montfort, je otcem jeho. Helena mu odpouští; avšak praví, že nebude nikdy jeho chotí. Mezi tím rozkáže Montfort, by kněz přiveden a dav zpiklenců odpraven byl. Jindřich prosí za ně o milost. Avšak Montfort jen pod tou výminkou jim milost udělití chce, pakliže Jindřich vysloví: „Můj otče!“ Helena naň volá, by to neřekl. Juž zavzněl po třetí sbor „De profundis.“ Tu vykřikne Jindřich: můj otče! Montfort zpiklencům promine; ano učiní více, chce, by se Jindřich s Helenou zasnoubil. Tomu se zpouzí Helena, avšak Procida jí to káže učinit. Zasnoubení má býti zítra, avšak Montfort žádá, by dnes večer o nešporách vykonáno bylo. (4. dějství). Helena připravena jest k svatbě, a těší se jako Jindřich na slavný okamžik. Tu přijde k Heleně Procida a praví jí, že musí pomstítí vlast svou. „Jak mile zavznějí zvony paláce,“ dí jí Procida, „zapálíme Palermu a vraždění nastane.“ Tu objeví se Jindřich a vidí Helenu, ana bledne ouzkostí. Jindřich se jí táže na příčinu, avšak ona mu nechce ničehož sdělití, toliko praví, že se jeho chotí státi nesmí. Helena planouc láskou k Jindřichu, nechce, by se svatba slavila a zvony — znamení to nastávajícího vraždění — zavzněly. Než její přičinění bylo na darmo. Zvony zavzněly a náhle vyřítili se Siciliani a zavraždili nepřátely vlasti. Hudba této opery nemá ani italské bujnosti ani ušlechtilosti a dochází tenkrátě jakési platnosti, pakli skvostně a bohatě upravená jest. A skutečně obětoval p. ředitel Thomé na skvělou úpravu této opery velmi mnoho, a opravdu neznáme opery, jež by tak vystrojena byla, jako tato. Zvláště zajímavé jsou „Čtyry roční počasí,“ která této operě okouzující vnady dodávají.

— Třetí koncert Cecilianské jednoty v sále na Zofině dne 3. února byl tím zajímavý, že se slavilo Mendelssohnovo jubileum k upomínce na jeho 50-leté narozeniny. Program téhož koncertu obsahoval veskrz skladby Mendelssohnovy, tak že mimo komposice pro piano a komorní hudbu všechny druhy hudby zastoupeny byly. K zvýšení této slavnosti bylo vystaveno před podium velké ověčené poprsí Mendelssohnovo, ježto uprostřed květin vzláštňi dojem na obecnstvo působilo. Co úvod proveden byl skutečně mohutný „Svatěbní pochod“ z díla „Sommernachtstraum“ (op. 61), při němž silně obsazený orchestr rázně, jistě a ohnivě účinkoval. Na to následoval proslov od Jos. Bayera, jehožto vzletuplná díkčí a krásné myšlenky s chválou přijaty jsou. Pominouce mlčením významný slavnostní zpěv „An die Künstler“ pro mužský sbor a plechové nástroje (op. 68) zmíníme se o recitativu a sboru z nedokončeného oratoria „Christus“ (op. 97), ježto velké pozornosti a napnutosti u obecnstva zbudilo. Nejvyšší vrchol tohoto důstojného díla nalezá se v terzettu „Wir haben einen Stern gesehen“ a v obou obrovsky vynikajících sborech „Kreuzige ihn“ a „Hinweg mit diesem,“ v nichžto charakteristická, významná hudba každého zanítiti musí. První oddělení ukončilo se symfonií číslo 1 do C-moll (op. 11), ježto mladistvou silou a bujarostí slavného skladatele překypuje a jež okrouhlou,

vnadnou formou a krásnou instrumentací vyniká. Neméně zajímavé bylo druhé oddělení, ježto skladby přísného slohu a chorálního zpěvu representovalo. Začátek učiněn jest modlitbou pro sbor a orchestr „Verleih' mir den Frieden,“ na čez dvě písně pro čtvrhlasný mužský sbor (op. 50) následoval: O komu by nebyly známy „der Jäger Abschied“ a „Wanderlied,“ ježto Mendelssohnovi z hlubiny srdce plynuly? Že obě písně obecnost zajímaly, netřeba podotýkati; avšak u větší míře rozjarily posluchače následující tři písně národní od Heina, pro sopran, alt, tenor a bass, ježto od slečny Mickové a Schmidové jakož od dvou oudů jednoty tak krásně přednášeny byly, že na všestranné přání opakovány býti museli. Velmi důstojně ukončen byl koncert imposantním 114. žalmem pro osmihlasný sbor a orchestr (op. 57), v němžto genialnost Mendelssohnova patrně se jeví. Orchestr a sbory provedly všechny sbory neúhonně, precizně a některé z nich výborně. Konečně dlužno zmíniti se o výtečném řediteli panu Aptovi, jenž si touto slavností opět jeden lístek do věnce svých zásluh o hudbu vpletl.

— Druhá beseda, ježto se dne 7. t. m. odbyvala, došla ještě většího účastenství než první a vypadla velmi skvěle. Úprava byla elegantní, pořádek vzorný, hovor nenucený i celá zábava vůbec živá a srdečná, I přesvědčili jsme se v besedě této, že si naše krásná plet materské své řeči vážiti počíná, což jí ovšem k větší ozdobě slouží, než všechny šperky a klenoty její. Konečně musíme se chvalně zmíniti o předsedovi besed panu J. Sklenáři a o pánech výborech, ježto svou obezřetností všestrannému přání tancujících vyhověli. Hudba pod vedením pana kapelníka Ješka učinila všem požadavkům zadost.

— Přestavení stavovského divadla je, jak známo, určitě uzavřeno. Poslední české představení v něm bude v neděli před nedělí květnou, poslední německé na předvečer květné neděle. V pondělí pak má se začíti bouření. Za čas stavby bude nové letní divadlo zastupovati stavovské, bude se v něm hráti v obou jazycích. Divadlo před konskou branou blíží se již svému dostavení a bude na velikonoční pondělek slavně otevřeno. Jest to stavba věru velikolepá a ozdobná, volně to nápodobnění nového, obdivovaného divadla „Victoria“ v Berlíně, kteréž stavěl Čech, stavitel Tietz. Plán Pražského nápodobnění jest od p. profesora Niklasa. Vnitřní úprava bude důstojná i skvělá, vyvedená v zdejší továrně pana Behra, stroje budou od Mühlendorfera, nové dekorace od některých dovedných malířů. Zvláštní ozdobou budou v divadle tom malby na způsob koberců či čalounů, představující výjevy znamenitějších spisovatelů a skladatelů. Bude devět takových maleb, v nichž zastoupeni budou z oboru zpěvohry Gluck, Mozart a Karel Maria Weber, z oboru činohry Goethe, Schiller a Lessing, z oboru frašky Ferdinand Raimund, z Čechů pak Benda a Turinský. Pokud víme, navrženy jsou posud výjevy z Don Juana, ze Střelce kouzelníka a z Fausta. Jedno z prvních českých představení bude jedna ze známých truchloher zvěčnělého Turinského, buď Angelina, buď Virginie.

— Dnes vystoupí v stavovském divadle chvalně známé houslistky, slečny Ferniové, které ve Vídni tak velice se líbily.

— Vysoké c. k. místodržitelství povolilo výnosem od 31. prosince varhanické místo u sv. Štěpána. Konkurs pro toto místo, s nímž služné 120 zl. str. spojeno jest, vypsán je od magistrátu Pražského až do konce měsíce února.

— Výtečný virtuos na housle pan Antonín Benevic opustí o velkonocích své dosavadní místo u orchestru stavovského divadla a odebere se do Bruselu. Avšak pan Benevic neopustí na vždy vlast svou; neboť ho uslyšíme na přesrok při kvartetních zábavách, k nimžto z Bruselu schválně přijede, by se v nich zúčastnil.

(K. A.) Hlínsko. Dle doslechu budou zde uspořádány hudební zábavy, jejichž čistý výnos bude obětován na opravení zdejších varhan. Doufáme, že mnohá ruka dobročinná poskytne dárek k účelu tomuto. Bylo by žádoucí, aby se zábavy tyto co možná nejdříve uspořádaly a aby se s příznivým výsledkem potkaly. Vícekrát již uspořádal zdejší velectěnný c. k. p. notář v spojení s pp. učiteli čtvero zpěvy, kteréž nám utěšené zábavy hudební poskytly.

(H. B.) Kardašova-Rčice. Dne 2. února 1859 uspořádala zdejší hudební společnost pod obezřelým řízením školního podučitele pana Františka Vraného akademii hudební k účelu zakoupení strojů hudebních pro zdejší kůr, ku které se na vzdor nešlechtnému a mnohostrannému odporu dosti četná a takřka vybraná společnost sešla. Velké obliby došly ouvertury: Stradella, Němá z Portici a Veselý Bedřich. Mile dojmula quartetta veškeré posluchače „Marné výstrahy“ od Sedláčka, a „Zastaveníčko“ od Horáka. Mimo to přednášel lékař, pan Frant. Šimák, variace na housle, a měšťan pan Frant. Vodrážka variace na flétnu dosti pěkně. Provedení akademie této vůbec bylo chvalné. Že se vybrané peníze v celku k udanému účelu obrátit mohou, jest jedině ctihodnému purkmistrovi panu Josefovi Lustigovi co děkovati, kterýž co chvalně známý milovník a přítel kostelní hudby, veškeré peněžité výlohy s touto akademií spojené, vlídně zapravil. Díky jemu! —

(—?) Z Náchoda. Dne 2. b. m. uspořádal pan K. Kejkliček v sále u „Slunce“ hudební a deklamatorní akademii a způsobil nám velmi příjemnou večerní zábavu. Sám přednášel některé brilliantní kusy pro piano od Jalla Gade, Fumagalliho s velkou obratností a se svou sestrou slečnou Klementinou „koncertní dno“ na dně piana od Goria, v němžto se oba vyznamenali. — Pan F. Kříž, c. k. kancelista, přednášel velmi uhlazeně ruskou romancí a „Slavíka“ od Vieuxtempsa na housle a došel zasloužené pochvaly. Mezi tím střídaly se 3 arie a 3 deklamovánky. Začátek učiněn jest ouverturou „Němá z Portici“ a konec s ouverturou „Čarostřelec.“ Návštěva byla velmi četná a každý kus byl přijat s potleskem. Výnos koncertu obnáší 92 zl. 5 kr. r. č., jenž se k dobrému účelu odevzdá.

— Frankfurt. Dne 5. t. m. vystoupil v zdejším abonementním koncertě věhlasný virtuos Alex. Dreyschock a okouznil veškeré obecenstvo. Dreyschock je skutečně nepřemožitelný hrdina piana a jeho hra povznesena jest na vsí kritikou. Pan A. Dreyschock uspořádá zde v divadle samostatný koncert.

(V. D.) Krakov. O koncertu, ježž rodina Nerudova ve Varšavě dne 26. prosince dávala, píše tamnější hudební časopis „Ruch muzyczny“ v čísle 52. jak následuje: „Vlastně uplynuly dvě leta co nás posledně navštívila tato hudební rodina — dvě leta — co nás Vilémína Nerudova hrou svojí roznítila, ale dojem, jakého jsme tehdy účastni byli, ještě nám utkvěl v paměti, pročez pospíšili sme obnoviti tak milou známost. Ne však proto, že by snad byla hra obou sester (na houslích) a tím méně bratra (na violoncello) arci-mistrovskou co do techniky, ale že jest okouzlující, ušlechtilou i sama o sobě tak dokonalou, že nic více práti nelze. Toto vše vztahuje se zvláště na Vilemínu Nerudovu, jejížto individuální pojmoutí a provedení kusů hudebních předivně opanuje posluchače. Není tu síly, ale jest vláda, není smělosti, ale jest svoboda, není náruživosti, ale pokojný, tichý a hluboký cit, není násilí, ale jest ustavičný oheň, rozmar umělkyně to s tělem i s duší. Sestra její Marie jest pokojnější, a to snad hlavně proto, že se nevrhá do takových nesnadností, jako jest koncert Vieuxtempsa aneb „Nápěvy maďarské“ od Ernsta. A když obě zahrají duett Allarda, tu se zdá, že hudba ta plyne z jedné duše, neb i jich unisono vyniká i čistotou i výrazem jednoblasným. Trio v „Ukolebavce“ (berceuce) od Rebera toutěž proniknuto bylo jednotou, neb bratr velmi mnoho prospěl od toho času, co sme jej byli posledně slyšeli, předce by sme jej však odráděli, aby nevystupoval ještě s útvory Servais-a, poněvadž jest k tomu příliš mladý i co do mechanismu i co do duševního pojmuti věci.

Krakov. Tyto dni obdivovali jsme se v divadle polském podivuhodnému zjevu hudebnímu, jenž všechny posluchače překvapil. Je to dvanáctiletý houslista Jan Chomanowski, jehožto technická sběhlost a již nyní vytríbený přednes každého zanítily.

Londýn. Nedávno vystoupila zde v koncertě mladá dáma sl. Anna Kullová co cellistka. Potlesk, jehož se účastným stala, platil však více tomuto neobyčejnému zjevu, než její hře.

Lvov. Tyto dny uspořádal zde věhlasný virtuos na cello pan Servais koncert a přednášel vlasní svou fantasii na týž nástroj, pak duo z opery „Trovatore“, fantasii na operu „Marie, dcera pluku“, a jiné skladby, v nichžto nejvyšší vrchol umění dosáhl. Paní Wygrzywalska přednášela dvě polské písně, a p. Lange hrál na piano polonaise od Chopina.

Nový-York. V posledním nedělním koncertě p. Bergmanna dávala se „Ocean-Sinfonie“ od A. Rubinsteina a ouvertura „Le cerneval romain (Římský karneval) od H. Berlioze.

Stýrský Hradec. P. Vuković, druhdy důstojník nyní nově angažovaný tenorista při dvorním divadle,

otevřel na zdejším divadle cyklus operních představení a líbil se velice. Dne 9. t. m. vystoupil co „Ernani“ a došel nesmírné pochvaly, byv toho večera dvanáctkrát hlučně volán.

Strassburg. Znamý skladatel a virtuos pan A. Goria uspořádal zde dne 8. ledna s baritonem Ed. Lyonem koncert, jehož výsledek byl velmi skvělý.

Dur a moll.

(Verdi a dcera kantorova.) Josef Verdi je syn chudého mlynáře nedaleko Milána. Juž co chlapec nenáviděl stav a zaměstnání svého otce; za to však zahorel láskou k zpěvu a k hudbě. Stav se jinochem zamiloval se do dcery kantora, jenž ve vesnickém kostele na varhany hrál. Dobromyslný starý kantor zpozoroval hned, jaký dojem jeho dcera na mladého Josefa Verdiho učinila a vida nestejnost rodu myslil na prostředek, jakým by štěstí obou mladých lidí založil. I učinil jinochu návrh, že ho v hudbě vycvičí, aby si jednou pro své místo řádného nástupce a důstojného zetě vychoval. Verdi přijal s radostí návrh tento. V krátkém čase seznámiv se s prvními základy hudby, pokračoval tak rychle, že svého učitele předčil. To vzbudilo naň pozornosti. Někteří vznešení Milaňané byli tak překvapeni talentem mladíkovým, že sehnali prostředků, by vyššího vzdělání v konservatoriu v Miláně dosáhl. Zde složil Verdi v 18. roku svého stáří operu „Nabucodonosor“, ježto se v divadle „Della Scala“ s nadobyčejným prospěchem provozovala. Ku konci prvního představení schromáždil se kolem divadla dav mladíků, jižto korunovaného skladatele při září pochodní domů s jásosem doprovázeti zamýšleli. Tu objevil se starý rolník bojácně se tázaje, zdaž se opera líbila. Někteří z nich odvětili mu nehrubě zdvořile, ať jde do divadla a se o tom sám přesvědčí. Jiní zvolali usklebně: „Co je Vám do opery?“ — „Co je mi do opery?“ odpověděl s rozjítřeností rolník, „mně bude předce něco do skladby, jižto můj syn složil!“ Úžas zmocnil se posluchačů na okamžik. „Il padre (otec)!“ šlo pak z úst do úst. „Viva“ (ať žije) zavznělo prostorem, Nyní se šťastný syn objevil a padl otci svému do náruče. Dav lidí vzav oba na ramena nest je s velikým jásaním ulicemi. Verdi pojal na to dceru kantorovu za choť, avšak po krátkém šťastném manželství zemřela mu choť jeho.

(Beethovenova Adelaida.) Když Beethoven světoznámou píseň Adelaidu složil, navštívil ho dvorní zpěvák Barth. Beethoven nejsa s ní docela spokojen chtěl jí spáliti. Ach nikoliv, zvolal dvorní pěvec, dejte mi ji napřed zazpívat! — „Nuže zpívejte!“ Když byl Barth přezpíval, vyvalil naň Beethoven oči a uzavřev svou Adelaidu pečlivě do pulpitu mumlal: „Adelaida nemá býti spálená.“

Listárny. Panu V. D. v Krakově. Díky za dopis, račte nám dopisovat. Výňatky z časopisu „Ruch musiczny“ budou nám vítány. — P. J. K. ve Vídni. Odeslali jsme Vám obě čísla, co nejdřív Vám a p. L... psáti budeme. — P. J. V. v Kutné Hoře. Zprávy o stavu kostelní hudby na venkově vždy přijímáme s radostí. Kež by nám takové zaslány byly. — Notová příloha 2. obsahující písně od Zavrtaala, Slavíka a Procházký přiložena bude k číslu 6.